

VREME

**KAKO SE
SAKRITI
OD SUNCA**

14. jun 2001.

Cena 70 din, Crna Gora: 2.50 dem

Broj 545

**SRBIJA IZMEĐU
KONSTRUKCIJE I
OPSTRUKCIJE**

**REFORMA
MOŽE DA
POČNE**

POLEMIKA: ŠTA JE PRAVA EKOLOGIJA

8 600102 660014

INTERNATIONAL: Austria ATS 35, Belgium BEF 100, BiH KM 2.50, Croatia HRK 12, Cyprus CYP 2.05, Denmark DKK 19, France FRF 17, Germany DEM 4.50, Greece GRD 1100, Italy LIT 5600, Luxembourg LUF 100, Macedonia DEN 80, Netherlands NLG 5.50, Slovenia SIT 460, Sweden SEK 32, Switzerland CHF 950

va glume. Čak i ako se sve to zajedno oseća kao neujednačenost elemenata i nedostatak čvrste ruke. Čak i ako film nije baš urnebesno smešan. Čak i ako su, ruku na srce, Veberova ideja i pogled na svet daleko zanimljiviji od konačnog proizvoda. Čak i ako je, dakle, Veber bitno bolji čovek nego reditelj. Na ukazano poštovanje treba odgovoriti poštovanjem.

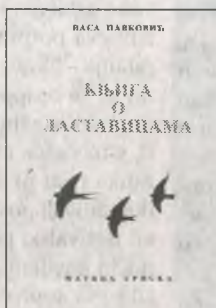
Došlo je vreme kada je opstajanje između primitivizma i pretencioznosti postalo hodanje po žici, koja iz dana u dan postaje sve tanja. Ko se oklizne, dole ga ne čekaju gladni lavovi, već sve same prijateljski raspoložene kolege i producenti, željni da ga prigrle u svoj tabor.

MAJA UZELAC

KNJIGE

Daleko od juga

(Vasa Pavković: *KNJIGA O LASTAVICAMA*, Matica srpska, Novi Sad, 2000)

Malo je ko krajem prošlog veka razvio tako plodnu delatnost tekstom i oko teksta kao Vasa Pavković. On je pisao poeziju (*Kaleidoskop*, 1981; *Opsesija*, 1985; *Telesna strast*, 1989; *Nesigurnost u tekstu i Konverzija*, obe 1994), prozu (*Monstrum i druge fikcije*, 1990; *Mačje oči*, 1994; *Hipnotisan*, 1997; *Ljubavnički Dekameron*, 1998), kritiku (*Sve strane sveta*, 1991; *Duh modernizma*, 2000), priređivao antologije (poezije *Šum Vavilona*, 1988; *Korovnjak srpske junačke poezije novog doba*, 1995; proze – *Beograd*, 1997; *Tajno društvo*, 1997), priredio knjige Milana Ćurčina i Hajima Davića, leksikografski sačinio *Rečnik poezije Milana Rakića* (1988), pisao o stripu i polemisaio (gde je trebalo). Uz to je Vasa Pavković urednik u Matici srpskoj, Narodnoj knjizi, Centru za stvaralaštvo mladih i časopisu *Književni glasnik*, čest recenzent i promotor knjiga. Pa ipak, uz mnoge dobre strane ovakvog i ovolikog truda, nade se uvek i neki kvar da ošteti i ono u čemu leži poslednja uteha naša. Nije dobro to što raznoliko prisustvo Vase Pavkovića u javnosti pomalo zameće ono najvrednije u njegovom pesničkom delu, što treba da bude istaknuto.

Ali, za to je pomalo kriv i autor. On sam je nedovoljno posvećen svojim najboljim stihovima i ponekad kao da ih zaboravi zbog svoje proze ili kritike, a često o njima – i u njima – govori sa distancom kritičara. Zato bi se s prijateljskom odrešitošću moglo reći da su najbolji Pavkovićevi stihovi oni u kojima ne pazi na samoga sebe koji

piše i u kojima ostaje izvan konceptualističkog pristupa pisanju. Kada se ispune ova dva uslova, ubedljivi autopoeitički stihovi predstavljaju važnu, nezaobilaznu potporu pesama, ciklusa i knjiga. To se jasno videlo u razlikama odličnih dugih pesama iz *Nesigurnosti u tekstu*, u kojima su poetičke, pa i manifestne dileme produktivne jer pripadaju samom pesničkom materijalu, i *Konverzije*, u kojoj je stih osuđen na akcidencije, uzgobljen, pa i potčinjen konceptu. To se može razlikovati i u poetički zaokruženoj *Knjizi o lastavicama*, u kojoj Vasa Pavković prati jednu nemoguću nostalgiju koja se otvara ulaskom u srednje doba, što je bilo obeleženo upravo *Konverzijom*.

Nema u nama onog snažnog južnog života iz kojeg se rađa potpuna i neodoljiva žalba za mladost, da nas u očajanju "raskomada, / Jednom za svagda". Umesto očajanja čuju se pesničke daire i poetički praporcii intelektualaca zatečenih u saznanju da savremeni svet ne ostavlja utehu ni na nebu, ni u minuloj strasti. Ne zato što nismo živeli, ljubili, pisali i tugovali – možda

bi bilo bolje da nismo pa da živimo u želji iz neznanja – već zato što ništa od toga nije bilo antičko "sve" našeg života i postojanja. Uvek su misao i književna sudbina unosili neku crtu razlike, poetički neprekoračivi razmak između nespontanosti i bivanja. I sada je vreme da se stišanim žarom u prozukulim tužaljka posle modernizma, čak s nelagodom onoga ko u ispovesti ne ide do kraja, kviri i umanjuje optužbu: da život uvek izdaje i izneverava. Reči i stihovi nisu dovoljni iako jedino oni preostaju, zna to i pesnik pa ga ni konačno pristajanje na stih ne spasava. Zato je pesnik *Knjige o lastavicama* zatečen između zamaha na nebu i uzdaha sa zemlje, leta ispod oblaka i sunovrata na crnu oranicu, govora u tami i puta na jug, gnezda i daljine, sadašnjosti i prošlosti, svesti o smrti i propadljivosti i uspomene na jedan život koji je postojao, usamljenosti nesanice i ljubavi, pisanja i erotike.

Možda bi sve još moglo biti dobro da nam se ukus obnaženog tela vrati kao nešto više od "poetske simbolike". Ako još nosimo "bezumnost izvesnost da ćemo se tu", i to ne samo u "tu sobu, u tu zemlju / Jednom vratiti", kao što se juga priseća Pavković u pesmi "Dalmacija", možda bismo mogli da poverujemo da je život negde drugde. Ali to drugde je u vremenu, ne u prostoru. "Dug je život" u pesmi "Ok-tobarski lov", u kojoj se podseća "pusta je zemlja", a završava tako što je i "zima, duga" ispunjena "pustim čekanjem proleća". U takvom ništavilu se čekaju laste, u

kojima je Vasa Pavković pronašao od antičke dobro znan simbol. Kada ga, kao u uvodnoj pesmi, zaspe dobro odabranim i modernistički raspoređenim rečima, vidi se da slobodni stih daje jednaku snagu kao i obnova versifikacije u srpskoj poeziji

na kraju prošlog veka. Kada preostanu debela slanina i čvarak, nekajanje zbog pisanja kritike, devojka koja "prima u telo / Seme" ili "romantika, koje (ruku na srce!) / nigde nema" onda to nije dovoljno, kao ni običnost zapisa o običnom životu, običnoj smrti, običnoj samoći i običnom čitanju, makar da se čita poezija Aleksandra Ristovića.

Pesnik Ristović je viđen kao sivolik, star, napačen miš, čemu završni stihovi ove knjige daju posebnu snagu – od pisanja po nebu u letu laste do povratka jezika iz sveta, kao "duše u jedninu". Povratak iz teksta je nemoguć i posle "nesigurnosti u tekstu" ostaju samo pesnički simbol, samoobuhvatanje rečima i zaboravljeni život koji se "javlja po krajevima / Jezika odnosno pesama". Pesnička fauna štiti od viška kritičke svesti, običnosti opisa i zapisa, zbog čega su najbolje pesme na početku i kraju knjige, o lastavicama i "Susret u Nolitu" – susret s Ristovićem, "Znanja koje posedujem" – oslobađanje od njih, "Interpunkcija", "Dalmacija", "On-taj-neki drugi", "Kroz povratak"...

ALEKSANDAR JERKOV

CD

Ispod rezova

Veliki prezir – **BRAZDE**

Nakon što su pre pet godina izveli poluuspešnu transplantaciju Minesote u Vojvodinu (Metropolis, 1996), sastav Veliki prezir se vratio izlečivši vokalne i produkcijske tegobe ostvarenjem *Brazde* (K.V.S. / FreeB92, 2001, produkcija – Dušan Ševarlić i VP). Sjedinjujući umerenost i narativnost američkog novog roka sa britanskim zvukom koji stavlja težište na ličnu notu umesto na trendovske zahteve, Veliki prezir, sa novom postavom, čini se da višestruko predstavlja prvi pozitivan rasplet višegodišnjih napora domaćih sastava da